

**Examenregeling HAVO
Staatsexamen**

Schakel College

Schooljaar 2017-2018

INHOUDSOPGAVE:

Voorwoord	3
Roosters SE periode 1, 2 en 3	4
Regeling leerstofbeschrijving schoolexamen	7
Examenreglement Staatsexamen	21

I. Voorwoord

Aan alle eindexamenkandidaten,

Dit schooljaar neem je deel aan het Staatsexamen HAVO op Bonaire. Je gaat deelnemen aan de schoolexamens (SE's), centraal schriftelijke eindexamens en de college-examens en dit is anders dan de toetsen die je tot nu toe gewend was.

Om examenvakken te kunnen afronden neem je dit schooljaar in mei/juni deel aan het centraal schriftelijke examen en in mei/juli aan het college-examens (mondeling examen) per vak. Voor de vakken maatschappijleer en profielwerkstuk is er alleen een college-examen in juli. Deze twee vakken vormen samen het Combinatievak. Let op: voor het verslag van het profielwerkstuk en het verslag van oriëntatie op studie en beroep geldt een aparte planning. Deze planning hebben jullie reeds ontvangen.

Het uitgangspunt is dat iedereen zal slagen en als je jezelf aan de volgende punten houdt, vergroot je jouw kansen op succes:

- ☀ Ga naar alle lessen, iedere dag, het hele schooljaar en blijf niet thuis omdat je denkt dat je jouw tijd beter kunt besteden aan een ander vak.
- ☀ Zorg dat je een goede planning maakt voor de leerstof van alle vakken. Je mentor kan je hierbij ondersteunen.
- ☀ Er worden door de school 'examentrainingen' gepland en deelname hieraan is verplicht. Zorg dat je goed voorbereid een CE traint. Zo zie je precies waar je staat en waar je nog extra aandacht moet besteden.
- ☀ Lees deze schoolexamenregeling goed door, want er wordt van je verwacht dat je hiervan op de hoogte bent. Vraag hulp aan je mentor wanneer iets niet duidelijk is.

In dit document vind je de leerstofomschrijving van de schoolexamens. De resultaten op de schoolexamens zullen je een goed beeld geven van de beheersing van de leerstof op dat moment. Wanneer je een schoolexamen gemist hebt, mag je dit conform de regeling geoorloofd/ongeoorloofd verzuim (zie schoolgids) inhalen op een geplande inhaalmiddag.

De leerstofomschrijving van de centrale examens in mei/juni en de college-examens in juli staan beschreven in de vakinformatie per vak die je al via Google Classroom ontvangen hebt. Zodra het rooster voor deze examens bekend is, zal dit ook in Google Classroom geplaatst worden.

Het Staatsexamen zorgt ervoor dat elke examenkandidaat een gelijke kans heeft. Daartoe zijn regels vastgesteld die het voor alle betrokkenen (leerlingen, school en inspectie) duidelijk maken waar iedereen zich aan moet houden. In dit document worden deze regels beschreven.

Het havodiploma is bijzonder waardevol en geeft je toegang tot het volgen van een beroepsopleiding in het Hoger Beroeps Onderwijs (hbo) en je kunt wanneer je een 6.8 of hoger gemiddeld scoort doorstromen naar onze vwo-opleiding.

Tot slot wens ik je namens het schoolbestuur, de schoolleiding, je mentor en alle docenten **HEEL VEEL SUCCES** toe en zie ik je graag een mooi diploma in ontvangst nemen tijdens onze diploma-uitreiking!

Wendy Jongstra-Maessen
Schoolleider Schakel College

Bestudeer de vakinformatie in Google Classroom voor de examens in mei, juni en juli.

2. Roosters SE periode I, 2 en 3

SE eerste periode week 44 (onder voorbehoud)

5 havo (lokaal 7)			
Maandag	7:30	NA (120)	GE Staats (90)
30 okt	10:30	SP sv (120)	FA sv (120)
Dinsdag	7:30	WI (120)	
31 okt	10:30	MA (90)	
Woensdag	7:30	BI (120)	M&O (120)
01 nov		EN sv (90)	
Donderdag	7:30	SC (120)	EC (120)
02 nov	10:30	MW (90)	
Vrijdag	7:30	NE sv (180)	
03 nov	10:30		

SE tweede periode week 4/5
(onder voorbehoud)

5 Havo (lokaal 7)		
Vrijdag	7:30	Studievrij
26 jan	10:30	
Maandag	7:30	WI (120)
29 jan	10:30	GE Staats (90)
Dinsdag	7:30	BI (120) M&O (120)
30 jan	10:30	EN lv (60 lok 10)
Woensdag	7:30	SC (120) EC (120)
31 jan	10:30	SP sv (120)
Donderdag	7:30	NA (120)
1 febr	10:30	
Vrijdag	7:30	MW (90)
2 febr	10:30	NE (120) presentaties

Rooster mondeling SE maatschappijleer wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

Rooster mondeling SE Frans wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

SE derde periode week 15

(onder voorbehoud)

5 havo (lokaal 7)		
Maandag 9 apr	7:30 10:30	Studievrij
Dinsdag 10 apr	7:30	WI (120) MW (90)
Woensdag 11 apr	7:30	BI (120) M&O (120)
Donderdag 12 apr	7:30	SC (120) GE Staats (90)
Vrijdag 13 apr	7:30	NA (120) EC (120)

Let op: de mondelinge examens m.u.v. MA worden eerder afgenomen. Deze zullen plaatsvinden in week 11.

Rooster mondeling SE Nederlands wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

Rooster mondeling SE Engels wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

Rooster mondeling SE Spaans wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

Rooster mondeling SE Frans wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

Rooster mondeling SE MA wordt een week voor het begin van de SE-periode bekend gemaakt.

1. Regeling leerstofomschrijving schoolexamens en bepaling eindcijfer SE/CE

Pta Nederlands havo 2017-2018				
Examenstof	Domeinen	Onderdeel	her	weging
Methode				
Talent handboek en werkboek	A-D	Lees-, schrijf-, argumentatie- en presentatievaardigheden		
Literatuurreader	E	Literatuur		
Examenbundel	A, B en D	Examentraining		
leerstofbeschrijving	vorm	duur	her	weging
SE1 (week 44)				
Schrijfvaardigheid: betoog				
stof: module leesvaardigheid- lezen & samenvatten/documenteren/tekstdoel/tekststructuur module schriftelijke vaardigheden- schrijfstrategieën/doel&publiek/tekstsoorten/tekstvormen/structuur/formuleren/presenteren	schrijfproduct handgeschreven of laptop	180 min	ja	1
oefenen en feedback in de lessen				
SE2 (week 4/5)				
Spreekvaardigheid: beschouwing				
stof: module mondelinge taalvaardigheid- tekstsoorten/formuleren & presenteren module argumenteren	Individuele presentatie	5-7 min	ja	1
oefenen en feedback in de lessen				
SE3 (week 11)				
Mondeling literatuur				
stof: 13 gelezen werken + achtergronden en analyses 5 gedichten of een bundel overzicht van de literatuurgeschiedenis	vraaggesprek	30 min	nee	1
CE mei				
Leesvaardigheid				
Stof: module leesvaardigheid en argumenteren		180 min	ja	3
Cijferbepaling: (SE 1 + SE 2 + SE 3) : 3 = Eindcijfer SE (Eindcijfer SE + cijfer CSE) : 2 = Eindcijfer				

PTA Engels Havo 5 staatsexamen 2017 - 2018

Examenstof

methode	Domeinen	Onderdeel
Stepping Stones	B, C, D, A	
Leesboeken	A, E	
Literatuurgeschiedenis	E	
Cambridge (CAE)	A, B, C, D	

leerstofbeschrijving	vorm	duur	weging
----------------------	------	------	--------

SE1 (week 44)	schriftelijk	90	nvt
---------------	--------------	----	-----

Schrijfvaardigheid: (in)formele brief

Stepping Stones
Reference (grammatica, conventies, vocabulary)

SE2 (week 5)	mondeling	5	nvt
--------------	-----------	---	-----

Mondeling: presentatie
onderwerp Engelstalige wereld

SE3 (week 11 talen)	mondeling	30	nvt
---------------------	-----------	----	-----

Mondeling: gelezen werken, casus, 5 minuten presentatie
Gelezen werken
Reader lit. gesch.

CSE dinsdag 15 mei 2018	schriftelijk	150	
-------------------------	--------------	-----	--

Cijferbepaling:

1. schrijfvaardigheid
2. CSE
3. mondeling

(Zie vakinformatie Engels DUO staatsexamens)

Pta Spaans Havo 2017-2018

Examenstof

Methode

Domeinen

Onderdeel

Tema a Tema BI

A t/m D

Lezen, luisteren, spreken, schrijven

USO Avanzado

D

Taalvaardigheid

El coronel no tiene quien le escriba

E

Literatuur

Como agua para chocolate

E

Literatuur

La casa de Bernarda Alba

E

Literatuur

Intemperie

E

Literatuur

Examenbundel CSE

A

Leesvaardigheid

leerstofbeschrijving

vorm

duur

SE1 (week 44)

Schrijfvaardigheid informeel

Schriftelijk

120

SE2 (week 4/5)

Schrijfvaardigheid formeel

Schriftelijk

120

SE3 (week 11)

Presentatie en Literatuur

Mondeling

30

4 boeken (zie examenstof)

CE 27 mei

Leesvaardigheid

Schriftelijk

150

Wiskunde A HAVO 2017-2018

Examenstof

methode	Hoofdstuk	Onderdeel	Domeinen
Getal en Ruimte 1e editie			
Deel 1	H1	Rekenregels en verhoudingen	B
	H2	Verwerken van data	E
	H3	Tabellen en grafieken	B
	H4	Handig tellen	B
Deel 2	H5	Lineaire verbanden	C
		Statistiek en beslissingen	E
	H6	Veranderingen	D
	H7	Statistiek met de computer	E
Deel 3	H8	Exponentiele verbanden	B
	H9	Statistische variabelen	E
	H10	Formules en variabelen	C
	H11		

Eindtermen: zie www.examenblad.nl

leerstofbeschrijving	vorm	duur	her	weging
SE1 (week 44)				
H1, H3, H7, H9	schriftelijk	120 min	Ja	1x
SE2 (week 5)				
H2, H4, H6, H8 en H10	schriftelijk	120 min	Ja	1x
SE3 (week 15)				
H5, H7, H9, H11	schriftelijk	120 min	Nee	1x
CSE __ mei				
Wiskunde	schriftelijk	180 min	Ja	1x

Pta economie Havo 5

Examenstof

Methode	Domeinen	Onderdeel
Praktische economie module 1	Schaarste, geld en handel	
Praktische economie module 2	Eenmaal, andermaal, verkocht	
Praktische economie module 3	Markt en overheid	
Praktische economie module 4	Nu en later	
Praktische economie module 5	It's a deal!	
Praktische economie module 6	Stop! Geen risico !?	
Praktische economie module 7	Welvaart en groei	
Praktische economie module 8	Goede tijden. Slechte tijden	

leerstofbeschrijving	vorm	duur	her	weging
----------------------	------	------	-----	--------

SE1 (week 44)

module 7 en 8	schriftelijk	120 min.	Ja	3
---------------	--------------	----------	----	---

SE2 (week 5)

module 2,3 en 5	schriftelijk	120 min.	Ja	3
-----------------	--------------	----------	----	---

SE3 (week 11 talen/week 15 andere vakken)

module 1,4 en 6	schriftelijk	120 min.	nee	2
-----------------	--------------	----------	-----	---

CSE __ mei

module 1 hoofdstuk 1 en 2 module 2 tm 8	Schriftelijk	180 min	Ja	
--	--------------	---------	----	--

Pta m&o Havo 5

Examenstof

Methode Domeinen Onderdeel

M&O in balans A,C,E,G

M&O in balans

Domein A Basisvaardigheden

Domein C Financiering

Domein E Financieel beleid

Domein G Externe verslaggeving

leerstofbeschrijving vorm duur her weging

SE1 (week 44)

Domein C en E	schriftelijk	120 min.	ja	2
---------------	--------------	----------	----	---

Hoofdstuk 23 tm 27 uit M&O in balans deel 1 en deel 2

SE2 (week 5)

Domein G	schriftelijk	120 min.	Ja	2
----------	--------------	----------	----	---

Hoofdstuk 33 tm 38 uit M&O in balans deel 2

SE3 (week 11 talen/week 15 andere vakken)

Domein A,C,E en G	schriftelijk	120 min.	nee	3
-------------------	--------------	----------	-----	---

Hoofdstuk 1 tm 3, 9 tm 14, 20 tm 27 en 33 tm 38 uit M&O in balans

CSE __ mei

Zie examenstof in vakinformatie	schriftelijk	180 min	Ja	
---------------------------------	--------------	---------	----	--

Pta GE H5 2017- 2018

Examenstof

Methode

Domeinen

Onderdeel

Geschiedenis werkplaats

Domein C

Thema's

Republiek der Zeven Verenigde nederlanden 1515-1648
Duitsland 1871-1945
Koude Oorlog 1945-1991

Domein A

Historisch besef

De tien tijdvakken

Domein B

Orientatiekennis

De tien tijdvakken, kenmerkende aspecten

Domein D

Geschiedenis van de rechtsstaat en democratie

leerstofbeschrijving

vorm

duur

SE1 (week 44)

Domein A + B

Schriftelijk

Domein D Geschiedenis van de rechtsstaat en democratie

SE2 (week 5)

Domein A + B

Schriftelijk

Domein C

Republiek der Zeven Verenigde nederlanden 1515-1648

SE3 (week 11 talen/week 15 andere vakken)

Domein A + B + C

Schriftelijk

Domein C Duitsland 1871-1945

Koude Oorlog 1945-1991

CSE __ mei

Zie examenprogramma in vakinformatie

Schriftelijk

Pta Biologie Havo 5 2017- 2018

Examenstof	hoofdstuk	
Methode	Domeinen*	Onderdeel
Biologie voor jou 4	A5, A11, A13, A14, B2, C2 B2, B3, C1, C2, E1, E2, F1 C1, C2, D4, E3, F1	Thema 1 Inleiding in de biologie Thema 2 Cellen Thema 3 Voortplanting Thema 4 Erfelijkheid Thema 5 Evolutie Thema 6 Regeling Thema 7 Ecologie Thema 8 Gedrag
Biologie voor jou 5	B2, B3, C2 B1, B2, C1, C2, D1, E1, F1 B2 B5, B8, C3, D4, F3 B3 B3 B3, B4 B3, B4, B5	Thema 1 Stofwisseling Thema 2 DNA Thema 3 Mens en milieu Thema 4 Voeding Thema 5 Transport Thema 6 Gaswisseling en uitscheidin Thema 7 Bescherming
SO1 (week 44)		
BVJ Boek 4 Th1 (Inleiding), Th2 (Cellen) Th3 (Voortplanting), Th8 (Gedrag)	Schriftelijk	120 min
BVJ Boek 5 Th2 (DNA)		
SO2 (week 4)		
BVJ Boek 4 Th6 (Regeling)	Schriftelijk	120 min
BVJ Boek 5 Th4 (Voeding) Th5 (Transport), Th6 (Gaswisseling) en Th 7(Bescherming)		
SO3 (week15/16)		

BVJ Boek 4 Th4 (Erfelijkheid), Th7 (Ecologie)	Schriftelijk	120 min
BVJ Boek 5 Th1 (Stofwisseling), Th3 (Mens & Milieu)		
CSE __ mei		
BVJ Boek 4 A+B : moet nog bijgewerkt worden zodra veranderingen bekend zijn.	Schriftelijk	180 min
BVJ Boek 5 A+B moet nog bijgewerkt worden zodra veranderingen bekend zijn.		

PTA Scheikunde Havo-5 2017-2018

Examenstof

Methode

Domeinen Onderdeel

Chemie Overall deel 4 havo en 5 havo

leerstofbeschrijving

vorm

duur

SE1 (week 44)

Schriftelijk

120 minuten

Hoofdstuk 1, 2, 3, 4, 5, 6

atoombouw

bindingen

zouten

berekeningen par. 2.6 2.7 3.5 4.5 5.5

SE2 (week 5)

Schriftelijk

120 minuten

Hoofdstuk 5, 6, 8 + berekeningen

zouten

zuren en basen

SE3 (week 15)

Schriftelijk

120 minuten

Hoofdstuk 7, 9, 10, 11 + berekeningen

koolstofchemie

polymeren

biochemie

redox

energie duurzaam productie

CSE __ mei

Schriftelijk

180 minuten

Zie examenstof vakinformatie

Natuurkunde HAVO**2016-2017**

Examenstof	Domeinen	Onderdeel
Methode	A	Vaardigheden
Pulsar Natuurkunde 3e editie	B1 B2	Beeld- en geluidstechniek
	C1 C2	Beweging en energie
	DI D2	Materialen
	E1	Aarde en heelal
	G1	Gebruik van elektriciteit
	H	Natuurkunde en technologie
	II I2 I3	Onderzoek en ontwerp
leerstofbeschrijving	vorm	duur
SE1 (week 43)	Schriftelijk	120 min
H1 Bewegen in grafieken		
H2 Bewegen en rekenen		
H7 Kracht en beweging		
H8 Energie omzetten		
H11 Krachten in evenwicht		
SE2 (week 4/5)	Schriftelijk	120 min
H3 Elektriciteit 1		
H5 Trillen en golven		
H9 Elektriciteit 2		
H12 Eigenschappen van stoffen en materialen		
H13 Functionele materialen		
SE3 (week 14/15)	Schriftelijk	120 min
H10 Straling		
H14 Communicatie en medische beeldvorming		
H15 Zonnestelsel en heelal		
Twee van de vier keuze-SE-onderwerpen:		
Uit deel 4: H4 Automaten of H6 Licht		
Uit deel 5: H16 Aarde en klimaat of H17 Menselijk lichaam		
CE 22 mei	Schriftelijk	180 min
Domein A, B1,2, C, DI, E2, G1, H		

Pta MW 5 HAVO 2017 - 2018

Examenstof

Actua	Domeinen	Onderdeel
	Criminaliteit	CSE
	Massamedia	CSE
	Politiek	CSE + mondeling
	Mens en Werk	mondeling
	Multicult. Samenl.	mondeling

leerstofbeschrijving	vorm	duur	her	weging
----------------------	------	------	-----	--------

SE1 (week 44)

Criminaliteit en Rechtsstaat geheel	Schriftelijk (examenopgaven)	90 min.		
-------------------------------------	---------------------------------	---------	--	--

SE2 (week 5)

Politiek (geheel)	Schriftelijk (examenopgaven)	90 min.		
-------------------	---------------------------------	---------	--	--

SE3 (week 11 talen/week 15 andere vakken)

Massamedia (geheel)	Schriftelijk (examenopgaven)	90 min.		
---------------------	---------------------------------	---------	--	--

CSE __ juni

Zie vakinformatie	Schriftelijk	180 min		
-------------------	--------------	---------	--	--

Pta Maatschappijleer havo 2016-2017		
Examenstof		
Methoden	Domeinen	Thema's
Impuls Werkstuk	A+B+C+D	De rechtstaat De parlementaire democratie De verzorgingsstaat De pluriforme samenleving
stofomschrijving	vorm	tijd
SE1 (week 44)		
De vier thema's	schriftelijk	90 min
SE2 (week 4)		
Presentatie actuele onderwerpen	mondeling	30 min
SE3 (week 11)		
Presentatie werkstukken m.b.v. poster	mondeling	30 min
CE juli		
Alleen mondeling in Juli	Domein A+B+C+D Presentatie werkstuk	
Cijferbepaling: Vwo: (eindcijfer CE MA + eindcijfer CE PWS) : 2 = eindcijfer combinatievak		

Pta Frans HAVO 2017 -2018

Examenstof

Methode

Domeinen

Onderdeel

Examenbundel

Tekstbegrip

CSE

Grandes Lignes Référence

Grammatica

leerstofbeschrijving

vorm

duur

SE1 (week 44)

Schrijfvaardigheid
(formele en informele
correspondentie)

schriftelijk

120 min

SE2 (week 5)

Mondeling
(spreek- en gespreksvaardigheid)

mondeling

30 min

SE3 (week 11)

Literatuur
(4 boeken)

mondeling

20 min

Reglement Staatsexamen VO BES:

Indeling examen :

- 1 Het staatsexamen bestaat uit een aantal vakken en een profielwerkstuk voor havo en vwo.
2. Een staatsexamenvak bestaat uit een centraal examen en/of een college-examen. Het centraal examen is identiek aan het centraal examen voor de dagscholen.
Het college-examen bestaat uit:
 - a. een schriftelijke toets en een mondeling examen, of b. een schriftelijke toets, of c. een mondeling examen, of d. een praktisch examen.
3. Het staatsexamen wordt afgenomen overeenkomstig het desbetreffende examenprogramma, vastgesteld op grond van artikel 6 van het Eindexamenbesluit VO BES.
4. Ten aanzien van het college-examen geldt dat:
 - a. keuzes die ingevolge het in het tweede lid bedoelde examenprogramma moeten of kunnen worden gemaakt door de school, worden gemaakt door het College, en b. het College kan afwijken van de voorschriften met betrekking tot het schoolexamen die om praktische redenen in het college-examen niet uitvoerbaar zijn, er rekening mee houdend dat het college-examen zoveel mogelijk gelijkwaardig blijft aan het schoolexamen.
5. Het College stelt jaarlijks op grond van artikel 2 lid 4 sub a van de Wet College voor toetsen en examens voor elk vak een programma van toetsing en afsluiting vast in de vorm van vakinformatie.
6. Deze vakinformatie bevat, naast de door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vastgestelde onderwerpen voor het centraal examen, regels omtrent alle onderdelen van het college-examen. In de vakinformatie wordt in elk geval aangegeven:
 - a. welke onderdelen van het examenprogramma tijdens het centraal examen en welke onderdelen tijdens het college-examen worden getoetst;
 - b. de wijze waarop het college-examen plaatsvindt;
 - c. welke hulpmiddelen tijdens het centraal examen en college-examen zijn toegestaan (zie vakinformatie Regeling toegestane hulpmiddelen);
 - d. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het college-examen en het eindcijfer tot stand komt.

Examendossier, werkstukken:

1. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het college-examen, zoals dit door het College in de vakinformatie is vastgelegd. Werkstukken, boekenlijsten, artikelen, songteksten/gedichten (zie de vakinformatie) moeten op de eerste dag van het schriftelijk examen worden ingeleverd bij de plaatselijk voorzitter van de schriftelijke examens. Een uitzondering vormen de werkstukken voor tekenen en handvaardigheid: deze moeten worden meegebracht naar het college-examen.
2. Wanneer het in te leveren materiaal niet tijdig is ingeleverd, wordt de kandidaat voor het betreffende vak niet opgeroepen voor het college-examen of wordt de reeds verstuurd oproep ingetrokken. De kandidaat wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

Afwijkende wijze van examineren:

Het College kan toestaan dat een kandidaat met een beperking het eindexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van de kandidaat. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap dient een deskundigenverklaring als beschreven in artikel 55 van het Eindexamenbesluit VO te worden opgesteld. Indien de aanpassing het centraal examen betreft kan deze in ieder geval bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets met 30 minuten. Andere aanpassingen kunnen plaatsvinden op basis van voorstellen in het deskundigenrapport.

Onregelmatigheden:

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig onderdeel van het staatsexamen of deelstaatsexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan het College maatregelen nemen. De kandidaat krijgt daarvan schriftelijk bericht.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar kunnen worden genomen, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het college-examen of het centraal examen;
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer toetsen van het college-examen of het centraal examen van het betreffende vak;
 - c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het college-examen of het centraal examen;
 - d. minder vergaande maatregelen dan die, bedoeld onder a tot en met c.
3. Indien de ontzegging, bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, betrekking heeft op een kandidaat die in meer dan één vak examen aflegt, kan de ontzegging betrekking hebben op de toetsen van alle vakken.
4. Indien de onregelmatigheid pas wordt ontdekt na afloop van het examen, kan het College de kandidaat het betreffende diploma of het certificaat en de cijferlijst onthouden, of kan het College bepalen dat aan de betrokken kandidaat dat diploma of certificaat, en die cijferlijst, slechts kunnen worden uitgereikt nadat opnieuw examen is afgelegd in de door het College aan te wijzen onderdelen en op de door het College te bepalen wijze.
5. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
6. De kandidaat kan tegen een besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, bezwaar maken bij het College. De termijn voor het indienen van een bezwaarschrift bedraagt vijf dagen nadat het besluit aan de kandidaat is bekendgemaakt op de voorgeschreven wijze. Het College beslist binnen twee weken na ontvangst van het bezwaarschrift, tenzij het College deze termijn gemotiveerd verlengt met ten hoogste twee weken. Het College stelt bij zijn beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het examen geheel of gedeeltelijk af te leggen of opnieuw af te leggen. Het College deelt zijn beslissing op het bezwaar mee aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat die minderjarig is en aan de inspectie.
7. De kandidaat die zonder een door het College aanvaarde reden afwezig is bij enig onderdeel van het staatsexamen of deelstaatsexamen in een vak, is uitgesloten van verdere deelname aan het centraal examen en het college-examen in dit vak. Een eventueel al afgelegd centraal examen en/of al afgelegde onderdelen van het college-examen in dit vak wordt/worden ongeldig verklaard.

Schriftelijk/mondeling examen, schriftelijke toets:

1. Een kandidaat wordt alleen toegelaten tot het examen indien hij de examenoproep en een geldig legitimatiebewijs, voorzien van een recente pasfoto, kan tonen.
2. Bij het schriftelijk examen of een schriftelijke toets dient de kandidaat 30 minuten voor aanvang van het examen in de examenzaal aanwezig te zijn.
3. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de examenzitting tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert het werk in uiterlijk op het aangegeven eindtijdstip van deze examenzitting.

4. Bij alle vakken van vwo en havo, met uitzondering van het profielwerkstuk, wordt de kandidaat 20 minuten voor aanvang van het mondeling examen verwacht in het voorbereidingslokaal om zich op het examen voor te bereiden. Deze voorbereiding is een verplicht onderdeel van het examen. De precieze aard van deze voorbereiding staat in de vakinformatie. Indien een kandidaat zich te laat voor de voorbereiding meldt, wordt de tijd die de kandidaat te laat is, niet gecompenseerd.

5. Als de kandidaat zich minder dan 5 minuten te laat bij de examinatoren meldt voor de afname van het mondeling examen, wordt het examen volgens rooster afgenomen. De tijd die de kandidaat te laat is, wordt niet gecompenseerd. Bij de beoordeling wordt geen rekening gehouden met het feit dat de kandidaat door te laat te komen zich niet heeft kunnen voorbereiden. Het mondeling examen komt te vervallen als de kandidaat zich 5 minuten of meer te laat bij de examinatoren meldt voor de afname.

6. Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de plaatselijk voorzitter of de door hem aangewezen vervanger, of de kandidaat het werk mag hervatten. Indien dat zo is, kan de gemiste tijd aan het eind van de zitting worden ingehaald. Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, overlegt de plaatselijk voorzitter met de algemeen examenleider. Wanneer het examen ongeldig wordt verklaard, wordt de kandidaat, indien mogelijk, op een ander moment in de gelegenheid gesteld het examen opnieuw afleggen.

7. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van het College,

a. In het eerste tijdvak verhinderd is bij één of meer schriftelijke toetsen of examens, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het tweede tijdvak zo veel mogelijk gemiste toetsen en examens alsnog af te leggen;

b. Niet in staat is al zijn schriftelijke toetsen en examens in het eerste en tweede tijdvak af te leggen, krijgt hij uitstel naar het derde en zo nodig vierde tijdvak, maar voor niet meer vakken dan nodig zijn voor een profiel (vwo en havo), met dien verstande dat een kandidaat die examens doet in meerdere schoolsoorten, slechts voor één schoolsoort uitstel naar het derde en zo nodig vierde tijdvak kan krijgen.

c. Afwezig is bij een of meer mondelinge en/of praktische toetsen in de periode juni/juli, wordt geprobeerd de gemiste toetsen alsnog in dezelfde periode in te roosteren. Is dat niet mogelijk, dan krijgt de kandidaat uitstel naar het derde en zo nodig vierde tijdvak, met dezelfde beperkende voorwaarden als in lid b.

d. Om in aanmerking te komen voor uitstel naar een ander examenmoment, meldt de kandidaat binnen 8 dagen zijn afwezigheid schriftelijk bij DUO, afdeling staatsexamens VO, Postbus 30158, 9700 LK Groningen. In de berichtgeving dient te worden vermeld: - naam en adres van de kandidaat; - datum van de gemiste proef en het desbetreffende vak; - de reden van de absentie/verhindering; - bij ziekte of ongeval: naam, adres en telefoonnummer van de geconsulteerde arts;

e. In geval van een andere dringende reden voor de absentie dan ziekte of ongeval dient de kandidaat of bij minderjarigheid zijn ouders of verzorgers bewijzen te leveren van de onmogelijkheid om deel te nemen aan het examen. Zonder deze bewijzen kan de afwezigheid als een onregelmatigheid worden beschouwd.

8. Wanneer de kandidaat in het staatsexamenjaar een examenvak niet afrondt, komen de reeds behaalde resultaten voor het betreffende vak te vervallen.

Gang van zaken tijdens het examen:

1. Tenzij anders is bepaald, dient schriftelijk werk te worden gemaakt op papier van de staatsexamens. De kandidaat voorziet elk papier van zijn naam, examennummer en indien van toepassing ook het type grafische rekenmachine.

2. Voor gebruik van hulpmiddelen en schrijfmateriaal: zie de vakinformatie.

3. Het examenwerk mag niet met potlood worden gemaakt. Deze bepaling is niet van toepassing op tekeningen.

4. De kandidaat mag geen papier, andere hulpmiddelen of informatiedragers, tabellen en boeken dan voorgeschreven, communicatiemiddelen, jassen en tassen meenemen in de examenzaal.

5. De toezichhouders mogen materialen en hulpmiddelen tijdens de zitting controleren en algemene aanwijzingen geven.
6. De kandidaat die iets wil vragen steekt een hand op en wacht op een reactie van de toezichthouder. Tijdens het examen mag de kandidaat alleen met toestemming van de toezichthouder de examenruimte verlaten.
7. Na het verstrijken van de examentijd stopt het examen. Nadat al het examenwerk is ingenomen, mag de kandidaat de examenruimte verlaten.
8. Eenmaal ingeleverd werk mag niet worden gewijzigd of aangevuld.
9. Examenwerk dat door de kandidaat buiten de examenruimte is gebracht, verliest zijn geldigheid.
10. Alle opgaven en verstrekte papieren blijven tijdens de zitting in de examenruimte.

Beoordeling mondeling examen of praktisch examen:

1. Bij aanvang van het college-examen in een vak waarvoor een werkstuk of boekenlijst vereist is, bepalen de examinatoren of de betreffende documenten in redelijke mate voldoen aan de gestelde eisen; is dit niet het geval, dan wordt in overleg met de voorzitter bepaald of het examen wordt afgenomen voor het betreffende vak.
2. Inhoudelijke toetsing van een werkstuk of boekenlijst gebeurt tijdens de afname van het mondeling of het praktisch gedeelte van het college-examen. In de vakinformatie is aangegeven welke invloed de beoordeling van het werkstuk, de bijbehorende presentatie en de beantwoording van daarover gestelde vragen heeft bij de bepaling van het cijfer voor het college-examen.
3. In de vakinformatie is aangegeven waarop de kandidaat tijdens het college-examen wordt beoordeeld en is de weging van de cijfers voor de verschillende onderdelen vastgelegd.

Profielwerkstuk en 'oriëntatie op studie en beroep' vwo/havo:

Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn voor het betreffende profiel. Het profielwerkstuk heeft betrekking op ten minste één vak dat bij de uitslagbepaling is betrokken. Dit vak dient een studielast te hebben van minimaal 320 uur voor havo en minimaal 400 uur voor vwo.

Uitslag:

1. De uitslag wordt door de voorzitter en de secretaris vastgesteld op grond van (voor zover van toepassing):
 - a. één of meer door de Commissie staatsexamens VO uitgereikte cijferlijsten;
 - b. één of meer door het College uitgereikte cijferlijsten;
 - c. één (!) cijferlijst van een school voor voortgezet onderwijs;
 - d. één of meer cijferlijsten van instellingen voor educatie en beroepsonderwijs;
 - e. één of meer door de Commissie staatsexamens VO uitgereikte bewijzen van ontheffing;
 - f. één of meer door het College uitgereikte bewijzen van ontheffing.Vakken met een onvoldoende eindcijfer mogen bij de uitslag worden betrokken. De uitslagregeling geldt ook als de examens voor bepaalde vakken in verschillende jaren zijn afgenomen.
2. De hierboven bedoelde cijferlijsten en bewijzen van ontheffing worden uitsluitend bij de vaststelling van de uitslag betrokken, indien na het kalenderjaar van het verrichten van de onderwijs- of examenprestatie waarop de cijferlijst of de ontheffing berust, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
3. Niet alle op de door de kandidaat ingeleverde documenten vermelde vakken hoeven bij de uitslagbepaling te worden betrokken. De overgebleven vakken dienen een staatsexamen te vormen.

4. De uitslag luidt 'geslaagd' of 'afgewezen'.

Uitslagregeling:

De kandidaat die staatsexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien

- a. het rekenkundig gemiddelde van de door hem bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is en b. hij
1. voor alle vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
2. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
3. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt, of
4. voor twee van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt en
- c. hij voor de vakken Nederlandse taal (en literatuur), Engelse taal (en literatuur) en Wiskunde A, Wiskunde B dan wel Wiskunde C ten hoogste één maal het eindcijfer 5 en verder eindcijfer(s) 6 of hoger heeft behaald en
- d. hij voor geen van de onderdelen genoemd in het vierde lid een eindcijfer lager dan 4 heeft behaald.

Kandidaten die bij de uitslagbepaling cijfers voor, de in het tweede lid onder c, genoemde vakken willen laten meetellen en die behaald zijn voor 2013 hoeven niet te voldoen aan de eis, verwoord in het tweede lid onder c. Deze overgangsbepaling geldt tot en met het examenjaar 2016.

Bij de uitslagbepaling volgens wordt het gemiddelde van de eindcijfers van tenminste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, genaamd het combinatiecijfer, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald:

- a. voor havo: maatschappijleer en het profielwerkstuk,
- b. voor vwo: maatschappijleer, algemene natuurwetenschappen en het profielwerkstuk.

Daaraan kan via inwisseling worden toegevoegd: c. literatuur, d. klassieke culturele vorming, e. algemene natuurwetenschappen in het havo, f. godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs.

Het College bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het vierde lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende delen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt deze uitkomst indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.

Herkansing:

1. Een kandidaat die een staatsexamen heeft afgelegd en daarvoor niet geslaagd is, mag een herkansing afleggen bestaande uit één college-examen en/of één centraal examen, niet noodzakelijkerwijs van hetzelfde vak, mits hij daardoor alsnog kan slagen. Een herkansing mag alleen worden afgelegd in vakken waarin in het lopende examenjaar staatsexamen is afgelegd. Bij de uitreiking van de cijferlijst na vaststelling van de uitslag wordt aan de kandidaat die daarvoor in aanmerking komt, een herkansingsformulier uitgereikt. De kandidaat kan, binnen de daarvoor gestelde termijn, aangeven of hij aan de herkansing wenst deel te nemen en voor welk(e) vak(ken). De gestelde termijn staat vermeld op het herkansingsformulier.
2. Herkansingen worden afgenomen in het derde tijdvak of, zo nodig, in het vierde tijdvak. Het College kan besluiten het centraal examen of een schriftelijk onderdeel van het college-examen bij de herkansing mondeling te laten afnemen.
3. Bij vakken waarbij het college-examen uit een schriftelijk en een mondeling onderdeel bestaat, kan een kandidaat het College toestemming vragen bij de herkansing slechts één van beide onderdelen te doen. Het College neemt op dit verzoek een gemotiveerde beslissing. Als een onderdeel van het college-examen niet

opnieuw wordt geëxamineerd, geldt voor dat onderdeel het resultaat dat eerder in het lopende examenjaar is behaald.

4. Voordat de berekening van het eindcijfer plaatsvindt, wordt het cijfer van de herkansing voor het afgelegde centraal examen dan wel college-examen bepaald. Als het cijfer van de herkansing hoger uitvalt, dan wordt er met dat resultaat gerekend. Is het cijfer van de herkansing niet hoger dan wordt met het eerdere resultaat gerekend.

5. Herkansing voor deelstaatexamens is niet mogelijk.

Uitreiking diploma en cijferlijst:

1. Aan een voor een staatsexamen vwo of havo geslaagde kandidaat wordt een diploma uitgereikt. Op het diploma wordt het behaalde profiel / worden de behaalde profielen (vwo en havo) vermeld. Bij het diploma wordt voor vwo en havo per behaald profiel een cijferlijst uitgereikt. Op een cijferlijst wordt/worden vermeld, voor zover van toepassing:

- a. het profiel waarin het examen is afgelegd (voor vwo en havo);
- b. de vakken waarin de kandidaat is geëxamineerd;
- c. de vakken waarvoor een ontheffing is verleend, voor zover zij bij de uitslag zijn betrokken;
- d. de cijfers voor het centraal examen en/of het college-examen en het eindcijfer per vak;
- e. het combinatiecijfer (vwo en havo);
- f. de samenstellende onderdelen van het combinatiecijfer en de daarvoor behaalde cijfers;
- g. het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk en het vak / de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft en de beoordeling daarvan;
- h. de uitslag "geslaagd".

Vakken waarin de kandidaat wel examen heeft gedaan en die niet bij de uitslag zijn betrokken, kunnen op verzoek van de kandidaat weggelaten worden op de cijferlijst.

2. Aan een kandidaat die heeft deelgenomen aan een staatsexamen vwo of havo en daarvoor, ook na een eventuele herkansing, niet is geslaagd, wordt een cijferlijst uitgereikt met daarop vermeld, voor zover van toepassing:

- a. het profiel waarvoor het examen is afgelegd (voor vwo en havo);
- b. de vakken waarin de kandidaat is geëxamineerd;
- c. de cijfers voor het centraal examen en/of het college-examen en het eindcijfer per vak;
- d. het combinatiecijfer (vwo en havo)
- e. de samenstellende onderdelen van het combinatiecijfer en de daarvoor behaalde cijfers;
- f. het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk en het vak / de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft en de beoordeling daarvan; h. de uitslag "afgewezen".

3. Aan een kandidaat die heeft deelgenomen aan een deelstaatexamen vwo of havo, wordt een cijferlijst deelstaatexamen uitgereikt met, zover van toepassing, daarop vermeld:

- a. de vakken waarin de kandidaat is geëxamineerd;
- b. de cijfers voor het centraal examen en/of het college-examen en het eindcijfer per vak;
- c. het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk en het vak / de vakken waarop het profielwerkstuk betrekking heeft en de beoordeling daarvan.

Certificaat:

Aan een kandidaat die een staatsexamen heeft gedaan en is afgewezen en aan een kandidaat die deelstaatexamen heeft gedaan, wordt per schoolsoort één certificaat uitgereikt voor, indien van toepassing,

1. het vak of de vakken waarvoor hij een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald,
2. voor het vwo en het havo het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk indien hij hiervoor het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald.

Ontheffingen/vrijstellingen:

1. Op basis van een diploma of getuigschrift, niet zijnde een diploma of certificaat vwo, havo, vmbo en mavo kan een kandidaat een verzoek om ontheffing voor één of meer vakken indienen.
2. Een verzoek om ontheffing voor één of meer vakken zoals bedoeld in lid 1, dient voor 1 januari van het kalenderjaar waarin men examen wil afleggen, te worden ingediend. Als het College positief beslist, wordt aan de kandidaat een 'Bewijs van ontheffing' uitgereikt.
3. Vrijstelling van rechtswege op basis van certificaten en cijferlijsten vwo, havo, vmbo en mavo is geregeld in de vrijstellings- en overgangsregeling aanpassing profielen vwo-havo 2007. Een kandidaat die in het bezit is van een havodiploma, heeft op grond daarvan ontheffing voor de volgende vakken van het gemeenschappelijk deel van het vwo: maatschappijleer en algemene natuurwetenschappen. In dit geval worden deze vakken niet op de cijferlijst vermeld.

Bewaren en inzien van schriftelijk examenwerk:

Het schriftelijk examenwerk en de protocollen van de mondelinge examens worden gedurende ten minste zes maanden na afloop van het examen bewaard. Een kandidaat kan omtrent zijn werk gedurende genoemde periode van zes maanden inlichtingen inwinnen bij het College. Het College regelt voor de kandidaten de mogelijkheid hun schriftelijke examenwerk in te zien op een nader te bepalen datum in het derde tijdvak op Bonaire. De datum zal op de site van DUO worden gepubliceerd. Kandidaten die van deze mogelijkheid gebruik willen maken, moeten zich uiterlijk twee weken voor aanvang van het derde tijdvak per mail in Groningen (DUO) te hebben aangemeld.

Geheimhouding:

Eenieder die betrokken is bij de examinering en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, is verplicht tot geheimhouding daarvan.

Aansprakelijkheid:

Examenfunctionarissen, aangesteld door het ministerie van OCW of benoemd door het College, zijn nimmer aansprakelijk voor schade en/of letsel van de kandidaat en derden veroorzaakt tijdens een examenonderdeel van het staatsexamen, behalve als er sprake is van grove schuld of nalatigheid. De kandidaat vrijwaart de examenfunctionarissen tegen aanspraken van derden ter zake van schade en/of letsel veroorzaakt tijdens een examenonderdeel van het staatsexamen, behalve als er sprake is van grove schuld of nalatigheid.

Klachten en bezwaar:

1. Een klacht kan worden ingediend door een email te sturen naar klachten@duo.nl of een brief naar Antwoordnummer 392, 9700 LK Groningen. Onder vermelding van naam- en adresgegevens en het telefoonnummer van de kandidaat.
2. Tegen een besluit kan bezwaar worden ingediend. Als u het niet eens bent met een besluit waarbij uw belang rechtstreeks is betrokken kunt u in de meeste gevallen een bezwaarschrift indienen. U moet altijd schriftelijk bezwaar maken (een bezwaarschrift indienen). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Bij elk besluit is vermeld of u bezwaar kunt maken en bij wie u dat kunt doen en binnen welke termijn.

Gevallen onvoorzien:

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist, namens het College, de manager staatsexamens VO.